

KARI HUHTAMO

HENKILÖKUVA

Kari Huhtamo syntyi Rovaniemellä 11.1.1943. Hän opiskeli Taideteollisessa oppilaitoksessa sekä Suomen taideakatemian koulussa vuosina 1961-1964 ja on asunut ja työskennellyt Helsingissä vuodesta 1961 lähtien. (Täydelliset elämäнкertatiedot: www.huhtamo.com)

Kari Huhtamo on tullut tunnetuksi kuvanveistäjänä. Veistosten, mitalien ja muotokuvien lisäksi hänen tuotantonsa käsittää litografioita ja serigrafioita sekä tekstiiliteoksia. Uransa alkuvuosina Huhtamo käytti veistosmateriaaleina puuta, kevytbetonia, löytömateriaaleja ja myöhemmin alumiinia, muovia ja pronssia. 1970-luvulta lähtien pääasialliseksi materiaaliksi muodostui kuitenkin ruostumaton haponkestävä teräs.

Yksi Huhtamon ensimmäisistä julkisista veistoksista on Rovaniemellä sijaitseva Lapin jälleenrakennuksen muistomerkki 1945 - 1955, jonka suunnittelutyön hän sai vuonna 1969. 1970-luvun puolivälistä alkaen Huhtamo on suunnitellut useita julkisia teoksia, häneltä on tilattu veistoksia ja hän on osallistunut menestyksekkäästi veistoskilpailuihin.

SUUNNITTELU

Huhtamo keskittyy työskentelyssään luovaan suunnitteluun. Ideoiden lähtökohtina ovat usein luonnossa koetut elämykset. Toisinaan teema on lähtenyt liikkeelle jo aiemmin esillä olleesta muodosta. Samat muodot voivat siten toistua litografioissa ja reliefeissä kaksiulotteisina ja muuttua veistoksissa ja mobileissa kolmiulotteisiksi.

Huhtamo hahmottaa muotoa ja rakennetta sekä teoksen oikeaa kokosuhdetta piirtämällä. Tämän lisäksi hän leikkaa ja taivuttelee paperia, muovia, peltiä ja rautalankaa muotoillen niistä pieniä malleja. Syntyneet luonnokset ja mallit käyvät läpi monia kehitysvaiheita. Osasta tehdään materiaalimalli ja vain muutama päätyy varsinaiseksi veistokseksi.

Julkisia teoksia suunnitellessaan Huhtamo käyttää apunaan sijoitusympäristön pienoismallia. Hän tarkastelee teoksen luonnosta pienoismalliin sijoitettuna. Kolmiulotteinen malli auttaa hahmottamaan vallitsevia olosuhteita kyseisessä tilassa. Tietystä skaalassa työskentely helpottaa myös teoksen kustannusten laskemista ja teknistä suunnittelua. Huhtamo on käyttänyt 1980-luvun puolivälistä lähtien apuvälineenään tietokonetta. Tietokoneohjelma havainnollistaa luonnoksen kolmiulotteisena sekä mahdollistaa jatkokehittelyn ja teoksen tarkastelun tulevassa sijoituspaikassa. Huhtamon ensimmäinen tietokoneavusteisesti suunniteltu ja toteutettu julkinen teos on Forssan kirjastotalon Reliefi vuodelta 1987.

MATERIAALIT

Huhtamon julkisten veistosten materiaali on tavallisesti haponkestävä teräs levyinä, putkina ja palloina. Terästä on taivutettu ja kantattu. Levyä on leikattu ja rei'itetty sekä plasman että laserin avulla ja osista on hitsattu veistoksia. Pintaa on hiottu sekä peilikirkkaaksi että käsitelty mattapintaiseksi lasikuulapuhaltamalla ja harjaamalla. Veistoksia on väritetty polttoaalauksella. Tehdasvalmisteisen teräslevyn ja laserleikkauksen käyttöä Huhtamo on perustellut halulla saada veistoksiinsa sellaista täsmällistä pintaa, jota valutekniikalla ei ole mahdollista toteuttaa.

Kylmä peilaava teräspinta sulauttaa teoksen ympäristöön ja muuttaa samalla sen luonnetta pehmeämmäksi ja tutunoloiseksi. Teoksen synnyttämät varjot ja heijastumat ovat tärkeä osa kokonaisuutta. Veistos elää tilassa katsojan liikkeen ja vaihtuvien valaistusolosuhteiden mukana. Teräs on paitsi esteettinen, myös kestävä ja turvallinen julkisen veistoksen rakennusmateriaali. Jaloterästeosten rinnalla Huhtamo on toteuttanut perinteisiä, pronssiin valettuja veistoksia sekä värikkäiksi maalattuja, rautalevyistä leikattuja ja hitsattuja teoksia.

AVUSTAJAT

Teosten toteutusvaiheessa Huhtamo työllistää eri alojen ammattilaisia. Vuonna 1969 Kluuvin gallerian näyttelyssä hänellä oli lukuisia avustajia. Näyttelyluettelon avustajalistasta löytyy niin teknisiä avustajia, taiteilijoita, arkkitehteja kuin sponsoreitakin. Näyttely sai runsaasti huomioita osakseen, ja sen myötä Huhtamo tuli kuvanveistäjänä laajemmin tunnetuksi.

Nykyisin hän käyttää avustajia lähinnä tietokonetyöskentelyyn, insinöörilaskelmien tekoon ja teräksen työstämiseen. Hän sanookin: "Ammattilaisen työpanos on välttämätöntä, koska muidenkäsissä teräs ei muutu ensiluokkaisesti toteutetuksi taideteokseksi. Taiteilijan visio on avustajille aina tavallisuudesta poikkeava tehtävä, mikä vaatii kaiken ammattitaidon hyödyntämistä."

TEOSTEN MUOTOKIELI

Huhtamon tyyliä on usein kuvattu "huhtamolaiseksi", mikä kertoo hänen taiteensa omintakeisuudesta. Abstrakti muotokieli on lähtöisin modernin kuvanveiston perinteestä, ja hänelle on ominaista vapaa ilmaisuvoimainen muotojen tutkiminen. Graafisten vedosten, tekstiiliteosten ja veistosten keskeisiä elementtejä ovat erilaiset geometriset ja orgaaniset muodot sekä niitä rytmittävät suorat ja kaarevat linjat.

Huhtamon teräskonstruktioita on luonnehdittu "avaruusgraafiikaksi". Juhani Pallasmaan mukaan Huhtamon veistokset ovat kuin tilaan tehtyjä piirroksia, eräänlaisia rytmitapahtumia tilassa. Pallasmaa ehdottaakin osuvasti, että Huhtamon veistosten yhteydessä olisi sopivinta puhua piirretystä veistotaiteesta perinteisen kuvanveiston muovailu- ja veistämisprosessin sijasta.

Huhtamon teosten on myös sanottu olevan sensuaalisia, aistillisuutta korostavia. Veistoksissa on nähty kätkeytyä figuratiivisuutta, ihmishahmoja, hyönteisten ja kasvien rytmikkaa sekä muita viitteitä luontoon. Vaikka vastaanottaja usein löytääkin Huhtamon konstruktioista jotain tunnistettavaa, pysyvät abstraktit teokset avoimina yhä uusille tulkinnoille.

JULKISEN TEOKSEN VAIHEITA

Huhtamon työskentelyssä keskeisenä lähtökohtana on julkiselle teokselle osoitettu tila. Hän on tehnyt moniosaisia tilateoksia, jotka elävät seinien ja ikkunapintojen rajaamissa sisätiloissa, sekä reliefejä rakennusten julkisivuihin ja sisäseiniin. Teokset rakentuvat herkeistä lankamaisista viivastoista tai voimakkaista tilaa hallitsevista teräsmuodoista. Mobilet liikkuvat muodostaen heijastumia ja varjoja ympäröivään tilaan.

- teosesimerkinä mobile "Kansanlaulu" 2002, polttomaalattu teräs, 100cm x 300cm x 60cm / 104cm x 30cm / 120cm x 380cm x 250cm, Kontinkankaan sairaala, Oulu

Keväällä 2002 Huhtamo työskenteli kookkaan kolmiosaisen "Kansanlaulu" -nimisen mobilen parissa. Teoksen sijoituskohteena oli Oulun kaupunginsairaalan talvipuutarha. Teoksen hankinnasta päätti erillinen työryhmä, johon kuuluivat Oulun taidemuseon edustajat, kaupunginarkkitehti, kohteen arkkitehti ja käyttäjien edustaja. Tilaus tehtiin Huhtamon laatiman pienoismallin sekä kustannus- ja materiaaliarvion pohjalta.

Teos koostuu kolmesta erillisestä osasta. Ylimpänä on yksittäinen vaaleansininen osa, ja tilan toisessa päässä on väreiltään sitruunankeltainen ja oranssi muotopari. Teoksen yleisilme on läpikuultava. Veistososat pyörivät hitaasti moottorin avulla akselinsa ympäri. Pyörimisliike yhdistää vierekkäiset muodot toisiinsa ja saa aikaan jatkuvasti uusia kuvioita. Osat on valaistu alhaaltapäin, ja kattorakenteisiin heijastuvat varjot ovat osa teosta.

Huhtamo työskenteli Oulun kaupunginsairaalan talvipuutarhan pienoismallin parissa koko kesäkauden 2001. Hän teki paperista ja alumiinilevystä erilaisia malleja ja ripusti niistä vaihtoehtoja tilaan. Hänen tavoitteenaan oli suunnitella tilaan sopiva ja sen käyttötarkoitusta palveleva teos.

Teosten toteutus lähtee aina liikkeelle luonnosten pohjalta. Taiteilija valvoo, että alkuperäinen idea toteutuu käytännössä. "Kansanlaulu"-mobilen raakamateriaalina käytettiin RST-teräslevyjä, joiden koko oli 1500 cm x 3000 cm ja paksuus 2 mm. Teoksen kappaleet leikattiin ja rei'itettiin konepajalla tarkan suunnitelman mukaisesti, ne hitsattiin kiinni toisiinsa ja kantattiin. Valmiita osia käsiteltiin hiomalla ja lasikuulapuhaltamalla. Lopuksi osat polttomaalattiin teollisuusmaalaamossa. Teos ripustettiin kesäkuun ensimmäisellä viikolla tilaajan ja taiteilijan yhteistyönä.

LÄHTEET

Kari Huhtamon haastattelu 25.5.2002, Malmi, Helsinki. Haastattelut Hanne Luukkanen.

Kari Huhtamon lehtileikearkisto, Malmi, Helsinki.

Tähtinen, Peerit (toim.), 1991. Kari Huhtamo – kuvanveistäjä. Pohjoinen, Oulu.

Valjakka, Timo, 1999. Kari Huhtamo. Otava, Keuruu.

Valkonen, Markku, 1984. Kari Huhtamo – kuvanveistäjä. Kari Huhtamo, Helsinki.

TOTEUTUS

Tekstisisältö: Hanne Luukkanen

Visuaalinen ja tekninen toteutus: Susanna Perälampi